

Vägledning för anskaffning av SI-utrustning

Dokumentversion: 1

Datum: 2007-10-14

Bakgrund

Detta dokument är skrivet för att ge klubbar som är ovana vid Sportident-systemet bakgrundsinformation som förhoppningsvis kan underlätta beslutet om vilken utrustning man ska köpa in till klubben.

Klubbarna i Östergötland beslutade som bekant vid ordförandeträffen den 29/8 2007 att ÖOF skall övergå till Sportidents stämplingssystem. Ett gemensamt inköp av SI-utrustning för ÖOF och klubbar i distriktet planeras under hösten/vintern/våren 2007-2008. Den 28/10 ska klubbar som vill vara med på inköpet lämna en preliminär lista av vilken utrustning man är intresserad av till Ellert Thunholm så att en offertfråga kan skickas in och prisförhandlingar kan inledas med Sportident.

Dokumentet är skrivet efter bästa förmåga, men jag kan inte lämna någon garanti för att allt är korrekt. Jag rekommenderar därför starkt att varje klubb även går in och läser på Sportidents hemsida, <http://www.sportident.se/> och speciellt dokumentet "Guide Line Sportident v3": <http://www.sportident.se/GetFile.aspx?id=319> som finns där.

Behöver klubben köpa in något alls?

ÖOF ämnar köpa in den utrustning som behövs för att arrangera ungefär en och en halv vanlig nationell tävling samtidigt. Resten som behövs för att klara två tävlingar samma helg räknar man med att man kan hyra in från klubbar som skaffat ytterligare utrustning. Det verkar i dagsläget som om tillräckligt många klubbar tänker köpa in egna stämplingsenheter för att detta ska vara realistiskt. Därmed behöver ingen klubb känna sig pressad att köpa in ytterligare enheter för att täcka behovet vid egna nationella tävlingar.

För att smidigt kunna anordna träningar och liknande mindre arrangemang med elektronisk tidtagning utan att hyra något från ÖOF kan det dock vara lämpligt att ha egen utrustning för elektronisk stämpling. En del klubbar har redan ett relativt stort antal någorlunda nyinköpta emitenheter och eftersom dessa kommer att fungera i många år framöver finns förmodligen inte någon anledning att lägga en massa pengar på att köpa in SI-utrustning redan nu.

Har man ingen (eller åldrad eller för lite) emitutrustning i klubben kan det vara dags att investera i ett nytt system och efter beslutet i distriktet tidigare i höst så är det naturliga valet SI, även om det i princip inte finns något som hindrar klubbar att gå sin egen väg och välja att nyinvestera i emit.

En rekommendation är att diskutera med grannklubbar om man kan tänka sig ett samarbete där klubbarna köper in en mindre mängd enheter var och lånar ut till varandra när det behövs för att klara behoven vid träningsorienteringar och liknande.

Utrustning att välja på

Sportident säljer en massa olika saker, men jag tar bara upp det som jag tror det finns frågor om. Prislista finns här: <http://www.sportident.se/order.aspx>.

Löparbrickor

Vissa klubbar kanske vill köpa in några löparbrickor för att använda på stafetter, låna ut till nybörjare eller på träningar etc. Det finns två sorters SI-brickor (pinnar) som är av intresse för orientering i Sverige, nämligen typ 5 och typ 6. Typ 5 är den äldsta, långsammaste och billigaste varianten. Den klarar ca 30 stämplingar och det går ganska lätt att stämpla så fort att stämplingen

inte tar och man blir diskad. Det är denna typ som normalt hyrs ut på tävlingar. Priset är 299 kr. Typ 6 är nyare, lite större, tvåfärgad med valfria färger och valfritt nummer mellan 500 000 och 999 999 (se tyska SI:s hemsida: <http://www.sportident.de/sportident-english/english.htm>), klarar 64 stämplingar, är betydligt snabbare vid stämplingarna och kostar nästan dubbelt så mycket som den gamla brickan.

Många löpare som köper egna brickor idag väljer nog typ 6, medan jag tror det rimligaste för klubbar som vill köpa in brickor är att köpa billigare brickor av den gamla typen. Jag tvivlar på att ÖOF kommer att mäta med att göra en gemensam beställning med massor av individuella önskemål om färger och nummer på typ-6-brickor, så löpare som vill ha sådana bör nog inte gå via sin klubb och ÖOF:s gemensamma inköp, utan beställa själv.

Basenheter

Basenheter (stämplingsenheter) i SI-systemet finns i lite olika varianter. De som säljs numera är antingen av typ 7 eller typ 8. Dessutom finns de i ytterligare olika undervarianter. Batterierna är av litium-typ (icke laddningsbara) och kan bytas, även om SI rekommenderar att man inte gör det själv. De räcker i ett ospecificerat antal år. Byte kräver att man löder loss det gamla batteriet och löder dit det nya. Råkar man kortsluta ett batteri så kan det börja brinna eller möjligen explodera, så de som inte är så hemma på elektronik och lödning bör vara extra försiktiga eller skicka in enheterna när byte blir aktuellt om flera år.

Alla basenheter (utom "time master") kan programmeras till alla funktioner som vanlig kontrollenhet, nollningsenhet, checkenhet, startenhet och målenhet. Hur många man vill ha beror såklart på hur många kontroller man vill kunna ha mellantider på vid de arrangemang man tänkt använda de egna enheterna. Tänk på att det går åt en enhet för nollning, en för mål, en masterenhet för utläsning samt eventuellt en check- och en startenhet förutom enheterna vid kontrollerna. Vid träningsorienteringar kan man ju välja att inte ha elektronisk stämpling på alla kontroller och om man accepterar detta klarar man sig med färre enheter än man har kontroller.

BSF8: Detta är den minsta och smidigaste typen av basenhet. Man kan välja på om det genomskinliga plasticskalet ska vara rött eller blått samt om displayen ska sitta på ovasidan (DT) eller undersidan (DB). Röd verkar dock inte finnas med display på ovasidan. Det verkar vara vanligt att man har röda enheter i skogen och blå enheter för check och nollning, men det finns inga tekniska skäl för att det måste vara så, så det är helt godtyckligt vad man väljer. Displayen är inget som används under pågående tävling, så normalt väljer man att ha den på undersidan för att inte förvirra. Förslagsvis bör majoriteten av de enheter som köps in vara BSF 8DB (röd eller blå). Priset är 995 kr.

BSF7: Denna enhet är den fullstora varianten av BSF8. Funktionaliteten är densamma som BSF8, men den tar alltså mer plats, vilket kan vara osmidigt vid utsättning. Det finns en fördel med BSF7 framför BSF8, nämligen att batteriet räcker dubbelt så länge. När ÖOF tillverkar nya stämpelbrädor så kommer man att använda huvudsakligen plattor som bara passar BSF8 och inte BSF7. Förmodligen är BSF7 inte av intresse för någon klubb i Östergötland. Priset är 1030 kr.

BSM7: Detta är samma enhet som BSF7, men med sladd som kan kopplas till en serieport på en PC. Enheter med sladd brukar kallas "masterenheter" och man måste ha minst en sådan för att kunna använda SI. En masterenhet behövs för programmering av andra enheter, brickutläsning och som online-kontroll. Den kan dessutom användas till allt som en vanlig basenhet kan användas till (sladden lämnas då oansluten), fast eftersom den är större än BSF8 så måste man ha en annan hållare på stämpelbrädan (eller tejpa fast den). Alla klubbar som skaffar SI-utrustning behöver minst en BSM7. Eftersom priset inte är så mycket högre än för BSF8 så kanske några vill köpa in fler än en BSM7, vilket kan vara bra att ha om man vill ha onlinekontroller på sin tävling eller om man vill ha sladd till målenheterna, vilket är ett bra stöd för speakern. ÖOF kommer att köpa in ett antal BSM7, så det är nog mest om man vill ha möjligheten till onlinekontroller på mindre arrangemang som man har verklig nytta av fler än en BSM7. Priset är 1050 kr.

BSM7-USB: Denna enhet är i princip identisk med BSM7, men med undantaget att det finns en inbyggd serieports-till-USB-omvandlare. Fördelen är att man kan koppla den till datorer som saknar serieport utan att man behöver använda en separat serieports-till-USB-omvandlare. En nackdel är att den inte kan kopplas till en så kallad samlingsbox (för att koppla många onlinekontroller eller målenheter till en enda gemensam sladd). En annan nackdel är att man inte kan förlänga en USB-kabel lika långt (kanske 5 m) som man kan förlänga en serieportskabel (ver 100 m). Det gör BSM7-USB mindre användbar än BSM7. Priset är 1080 kr.

SI-master/time master: Detta är en märklig liten enhet som kan ställa tiden i en basenhet genom att man bara lägger time mastern över enheten vars klocka ska ställas. Finessen är att man alltså kan ställa tiden utan att behöva använda en dator. Detta underlättar om man valt att ha fasta kodsiffror på enheterna och man bara är intresserad av att synkronisera alla klockorna innan tävlingen. Ska man ställa om kodsiffror eller annat i enheterna behöver man fortfarande koppla dem via en BSM7 till en dator. En time master är knappast nödvändig för varje klubb, men ÖOF kommer att köpa två stycken. Priset är 1550 kr.

BS7-S sprinterstation: Detta är en specialenhet för koppling till tryckknapp eller fotocell på start-/mållinjen. Knappast av intresse för klubbar. Pris: 4485 kr.

Tillbehör

Avstängningsbricka/OFF-bricka: En sådan här bricka behöver man för att komma in i serviceläget på BSF7/8 mm. Varje klubb med enheter av typ 7 eller 8 behöver en sådan. Pris 240 kr.

Programmeringsstav (nya passrar även BSF8): Denna behövs för att få tillräcklig magnetisk koppling mellan en masterenhet och den enhet man ska programmera. Varje klubb med enheter av typ 7 eller 8 behöver en sådan. Pris 100 kr.

Magnet: Behövs för att starta BSF3-6, men behövs inte för moderna enheter. Om man tror sig komma i kontakt med gamla enheter så behöver man en magnet, men de flesta klarar sig förmodligen utmärkt utan den. Pris: 30 kr.

Fästplatta 1 BSF3-7: Platta man skruvar fast på stämpelbrädan och som man snäpper fast basenheter av typ 3-7 I (passar alltså inte direkt BSF8). Har man enheter av typ BSF/BSM3-7 så kan dessa hållare vara bra. Ska man inte använda onlinekontroller eller sladdenheter på mållinjen behöver man inte denna fästplatta. Pris 35 kr.

Fästplatta 2 BSF3-7 small: En liten men inte så bra fästplatta för BSF/BSM3-7. Troligen inte av intresse. Pris: 40 kr.

Fästplatta 5 BSF 8 (passar i fästplatta 1): Denna fästplatta är lämplig om man ska bygga stämpelbrädor för BSF8. Den passar även som adapter för BSF8 i fästplatta 1. Troligen intressant för de flesta. Pris: 35 kr.

Etikett med kodsiffror: Detta kan vara bra om man kör med fixa kodsiffror på sina enheter (vilket rekommenderas). Jag har ingen erfarenhet av etiketten och kanske går det minst lika bra att skriva ut egna etiketter på laserskrivare och skydda dem med genomskinlig tejp. Kanske är etiketten av intresse för vissa, men då måste man naturligtvis ange vilka nummer man vill ha. Hur nummerfördelningen ska ske inom distriktet för att olika klubbars enheter ska kunna komplettera varandra är inte klart. Kanske är det lämpligt att välja en temporär lösning och sedan beställa sådana här etiketter vid ett senare tillfälle när frågan retts ut. Pris 4-6 kr.

Kontrollstativ: Dessa stativ finns i olika varianter och kanske skulle kunna ersätta dagens vanliga lösning med pålar och stämpelbrädor ute i skogen. Pris 150 – 199 kr.

Termoprinterpaket

Denna dyra utrustning gör att man kan få ut sträcktider utan tillgång till dator eller ström. Kanske skulle kunna vara smidigt, men flexibiliteten är mycket mindre än om man har en bärbar dator (med

bra batteri eller adapter för att driva den på bilbatteri) och en separat kvittoskrivare. En lösning med dator är dessutom förmodligen billigare. Min rekommendation är alltså att satsa på en bärbar dator (kanske kan lånas av medlemmar när det behövs) samt eventuellt en kvittoskrivare om man vill ha ut resultat på papper redan ute i skogen på sina träningsorienteringar. Resultaten kan de flesta sedan publicera på klubbens hemsida när man kommer hem. Pris: 8995 kr.

Övrigt

Det finns ytterligare en del utrustning som klubbar kan vilja köpa för att komplettera en eventuell investering i SI-enheter. Här listas sådant som inte köps från SI och som alltså inte ska rapporteras in till ÖOF inför offertfrågan till SI.

Stiftklämmor: Kan behövas om man väljer att bygga egna stämpelbrädor och vill ha backup-funktionen som erbjudas av stiftklämman.

USB-till-serieportsomvandlare: Behövs för att koppla en masterenhet till en dator som saknar serieport (9-polig DSUB-kontakt).

Bärbar dator: Kanske redan finns i klubben, eller kan lånas av medlemmar. Bra att ha om man vill kunna köra träningar med SI ute i skogen utan tillgång till ström.

Kvittoskrivare: Behövs om man vill skriva ut sträcktider ute i skogen. Detta kräver också att den har inbyggt batteri eller att man kan driva den på bilbatteri, alternativt att man har en omvandlare som gör om 12 VDC till 230 VAC.

Avslutning

Min förhoppning är att detta dokument gett den vägledning som behövs för att kunna fatta bra beslut i klubbarna om man ska köpa in någon SI-utrustning och i så fall vad man ska köpa in. Hör av dig om något är oklart. Jag kanske kan förtydliga något.

Linköping 2007-10-14

Per Magnusson, per@lok.se